

16-dik Szám.

N E M Z E T I
T Á R S A L K O D Ó

October 18dik napján 1836.

P E S T I K É P E K.

II.

A' budapesti polgár.

Ugyan beszélj kérlek nekem valamit
Budáról; anyám sokat emlegeti.

Stancsics.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„Pest Budához száz mértföldnyire van“ közbeszéd túl a' Dunán, télen, midőn a' két várost összekapcsoló hid kivétellett, 's a' jégtorlatok miatt a' Pesten tanuló fijaik látogatására jött édes anyák, sokszor több napokat kénytelenítettek várni a' budai vendégfogadókban, míg Pestre átjöhettek. Az említett közbeszéd nem egészen valótlan, még akkor is, ha azt szellemleges értelemben vinnők át. Meg nem foghatni, mint lehet olly szembetűnő különbség a' két város közt, midőn azokat csak egy ötszáz lépés szélességű folyó által látja egymástól elválasztva, sőt nem is elválasztva, mert már századok óta tudjuk a' két város polgárait az őket egymással érintkezésbe hozó hid által összekapcsolva lenni.

És Pest Budához csakugyan száz mértföldnyire van.

Már maga az a' vár ag tornyaival és bástyá-

Második fél-esztendő.

jival, nagy, néma épületeivel valami komoly tekintet-ad Budának, midőn Pestet, a' költő egy fiatal kaczer menyecskének nézhetné, ki a' Duna tükre előtt pipeskedik: Budát bizonyára egy tisztos matrónának nézendi, felbodorított vendég-hajjal alá XIV. Lajos, széles abrocs-szoknyával, hajporral és sarkas czipővel, a' 17ik századból.

A' budai polgár egyszerű, komoly; gondolkozásmódja korlátolt; magatartása feszes, kisvárosias, vágyainak végczélja, hogy a' budai hegyekben egy jó szőleje legyen, 's fiából kamarai tiszt válhasson. Büszke reá, hogy ország fővárosában lakik, de Mátyás vára eszébe sem jut; nyelve nem magyar; mulatságaiban korlátolt; a' természet bájait kevesebbé szereti éldelai, mint a' pesti; megelégszik vele, ha szőlejéből nézheti önmegelegetve a' tér világot; de mi történik abban, hogy kellene azzal előhaladni, azzal nem sokat törődik.

A' pesti polgár ellenben egészen az új világ gyermeke; kereskedés és megint kereskedés! ez reggeli és esteli gondolatja. Szeret ugyan jó módunak látszani, de maga tartásában kevés feszes, 's ugy nevezett kis városiság. Az egész életphilosophia nála abban pontosúl össze: hogy inge közelebb van kabátjánál. Annyit általánosan mindig mondhatni Pestről, hogy minden cselekvényeiben a' kereskedői egoismus ad irányt, 's így azon az úton van, mellyen minden nagy városok lettek világ városokká; de nemzeti élet benne a' legkevesebb, 's a' pesti polgár ugy nem lehet repraesentánsa a' magyar polgárnak, mint nem Pest a' hazáé.

'S ha igaz is az, hogy a' pesti polgár gondolkozás módja hazaivá nem fejlett egészen-ki; de minden esetre több szögletességet vetkezett-le, mint akarmelley más nemmagyar város pol-

gársága. Ha maga nem tud is magyarul; de fiátul megkivánja, hogy, nemzete nyelvét beszélje, 's így egy lépést legalább haladott, 's a' célhoz egy lépés is közelebb viszen.

A' pesti polgár szeret mulatni. A' játékszin, és szabad természet azon két középpont, mellyben mulatságai központosúlnak. Opera és vasárnapi kirándulás nélkül talán élni sem tudna. De neki még a' természet bájait is pénzen és fáradságon kell vennie, 's meg lehet hogy éppen azért becsüli többre, mint az, ki ahhoz ingyen jut. Ha a' napkelet gyönyörű látományában részesülni akar, ha nem János hegyére is, de legalább a' svábhegyre, vagy Gelléltre kell másznia, 's kiérve a' zöldbé, neki szilvafáji vagy körtefáji nem adnak enyhületet; hanem a' vendéglő asztalán kell enyhet vásárlania, 's még is a' pesti polgár az, ki sem pénzét, sem fáradságát nem kimélve könnyebbült vidám szívből kiált fel ilyenkor: „Melly szép, melly fölséges!“

Ezen romlatlan, egészséges csirára mutató érzés mellett, a' pesti polgár minden ügyeiben fentartja a' vidám lelket; de társaságot nem gyűjt maga körül. Minél nagyobb a' város, annál megosztottabbak az érdekek; 's ugyan megjárna, ki Pesten ön érdekeit társa érdekei után helyezné!

Ne csudálkozzatok tehát, ha a' pesti polgár minden kabátos embert meg nem vendégel; mert Pesten sok a' kabátos ember. Ne csudálkozzatok, ha a' pesti polgár az enyim és tied között szigorán különböztet, mert a' ki Pesten az enyim és tied között nem tud szoros korlátot huzni, annak hamar megszorúl kapczája. Ne csudálkozzatok, ha a' pesti polgár föl sem vesz benneteket, 's kalapot mindenkinek nem emel; mert higyjétek-el, Pesten az ember eleget visz vállain, a'

kalap emelés pedig kalapkoptatással jár, a' nyulak pedig nem termenek a' város piacznán.

A' pesti polgár továbbá túlesett azon az előítéleten, hogy csak iskolák által szerezhetni magának tekintetet 's rangot; mert látja, hogy a' legszebb 's legpompásabb házokat a' polgárság építi; 's azért nem esik kétségbe, ha fíja nem akar prókátor, orvos vagy pap lenni. De azon ugy látszik nem emelkedett még túl, hogy csiklandósabban esik az ember fülébe, ha leányát tekintetes asszonyozzák, és leányát szivesebben szereti prókátorhoz vagy orvoshoz adni, mint egyhez a' polgári rendből, még akkor is midőn amannál kevesebb materialis kilátás van; de itt materialismusán győz a' rang 's ön megelegülten kavarva tömött zsebében mosolyogva mondja: „hisz adok én vitulust, add te a' titulust leányomnak“, 's nem lehet tagadni, hogy e' loyalis gondolkozás módja ismét becsületére válik. Legfényesebb 's legdicséretre méltóbb oldala az építeni szeretés, — mintegy varázspálcza ütésére kelnek naponkint elő szebbnél szebb házai, olly fénynyel és nagyszerűséggel, hogy azokat inkább palotáknak mint egy privat ember házának lehetne nézni. Ez, és a' műiparnak ezer meg ezer ágai, mellyet szorgalommal, mondani lehet lelkesedéssel 's valódi haladás szellemétül ihletve gyakorol, őt tiszteletre méltóvá teszik minden el nem fogult kebel előtt; melly a' hazai haladásnak barátja. —

G a r a y.

A' SPANYOL GRANDÉK.

Gyakran ismételt megjegyzés, hogy az első franczia revolutio sok oldalai amaz ország ma-

gasb rendei korábbi elfajultságában találják magyarázatajokat. Ugyan azt mondhatni most Spanyolországról, hogy a' népnek és katonáknak az új spanyolban természetes apathiájától lelánczott alsóbb rendei a' revolutio sebes forrásának kevés kovászt nyújtottak volna, ha a' nemzet felsőbb soraiba oly lágyulás, karaktertelenség 's magán segíteni nem tudás nem kapott volna-bé, hogy a' bátorság alólról csak a' felülről mutatkozó gyengeség arányában növekedett. Egy angolnak, ki több évekig lakott Londonban és (legáltalább külviszonyokra) szerencsés felfogási tehetséggel bír, Londonban éppen most megjelent munkájában *) néhány fejezet van a' spanyol grandezzának szentelve. Ez úttal ezekből adunk némi vonásokat, fentartva magunknak, hogy más ízben más részeire is kiterjedünk e' könyvnek.

„Senki (így szól a' szerző) ha egyszer Spanyolország históriáját olvasta 's képzelő tehetségét a' büszke Castilla ricos hombresének tetteivel 's hősi bátorságával a' Mendoza, Guzman, Aguilar 's a' t. fényes családok képeivel — feltűzelte, senki mondjon Spanyolország regényes tájaira utazni ne induljon oly várakozásban, hogy ezen nemes eldődök maradékaiban, az ő dicsőségek örökösseiben, hősök vitézi fentartóit, oly magas törzsök méltó sarjadékaik fogja találni. A' jelenkor spanyol grande-i hazájok év könyveiben festett őseikhez a' legmegalázóbb ellentépet képzik. Rendes volna látni, minő szemmel tekintenek amaz esfordozdos barones, ama' bátor bajnokok, ha halottas lepleikből kikelhetnének, az ő dicsőséges neveik élő képviselőit; minden bizonynyal nem ismeruék-meg ezen örökösök legitimitását ha e-

*) Madrid in 1835. Sketches of the Metropolis of Spain and its Inhabitants, and of Society and Manners in the Peninsula. By a Resident Officer, 2 Vol. 1836.

zeknek izmait és inait, és egész testtartásokat akar utczán menéskor, akar gyülesterembe bélépéskor, akar egy Rigandon tánczolásakor, megvizsgálnák. Ezen töredékeny és leolvadt alakok mozgásai a' legnagyobb gyengültség tanubizony-sága: szokott lépések apró és billegő. Az idegennek szükségeskép' mosolyogni kell, midőn látja a' külső tisztelet jeleit, melyekkel ezen magos születésű nemzetségeket még most is illetik. Midőn „ő excellentiaja“ egy bált vagy soirée-t méltóztatik jelenlétével megtisztelni a' kapus csengettyüjének háromszori kongása hirdeti, hogy grande megy-fel a' lépcsőkön. Az inasok egymásnak kiabálják a' nevét míg a' társaság terembe ér. Hallja az ember lépéseit harsogni a' szomszéd szoba szőnyegén; a' várakozó szem a' szoba földje felébe mintegy hat lábnyira emeli-fel szemét, hogy a' história ezen emberének arcát teljesen felfoghassa; de a' kívánt tárgyra nem akad. Azonban a' kitűzött cél alatt valami 18 hüvelykkel valami hajlongások, farkalódások és félig kimondott, félig elharapott szókkal való complimentezések történnek. Nincs kétség benne, az oroszlánynak a' szobában kell lennie. Talán éppen ama' hizott, csinos, kicsiny figura az, a' mely nagy de semmit sem mondó szemeivel 's szegletes, balga móddal a' szobában elő 's hátra tipeg 's az emberekre sorra vicsorít vagy mosolyog? Oh! még igen is bizonyosan egyike az az ország örökös urainak. Az egyesek kisebb nagyobb köverségét kivéve ama' festés meglehetősen mutatja a' grandék nagy többségének testi képét, alig 5 vagy 6 kedvező kivétellel. Szellemi erejük 's tehetségeik is mintegy jó rendire hasonló polczon állanak. Azon felette kevesek, kik némely felületes ismereteket birva valami mindennapi tárgyról valamit fecsegni tudnak, kimondhatlan

nagyra vannak miveltségökkel. A' grandék fiai senioritóknak neveltetnek, kiket az excellentiás czím született joggal illet, az az a' legmélyebb tudatlanságban mindenben a' mit okos lénynek tudnia kellene. *) Bölcsőjétől fogva egy falka romlott cseledségtől környezve, mely minden módon hizelkedik minden kényinek kedvének, vakon követi az ifju grande, természetének minden ösztöneit. A' káplán kire nevelése van bízva boldogabbnak érzi magát ez által egy sinecurát **) bírhatni, 's jobban bőribe jár, nevelvénye jó akaratját, melytől függ az ő jövődő előmente, megnyerni, mint sem ennek fejét syntaxissal vagy orthographiával kinozza. Tudja hogy a' nélkül is, mint eldődei jó catholicusnak él és hal. Hogy tántoríthatnák-meg a' hitében? Holott soha más vallásról vagy felekezetről semmit sem hall, hanem ha történetből zsidóról (***) a'

*) A' grandénak legidősb fiát excellentiás tratamientó illeti; a' kisebbeket Ussia az az Uraságod. Ha az életnek állati szükségei ki vannak elégítve, oldalára fekszik a' spanyol; semmit sem csinálni soha, egy reggeli, vagy ebéd, ruha vagy lakhely nélkül nem szükölködni, ebben áll az ő létének minden dicsősége. Ha tehát az ember valakinek tudatlanságáról, vagy túnyaságáról szóll; bizonyosan várhatja ezt a' feleletet: „Mire kellenének neki Önéknek minden könyvei és tudománya és munkássága? Ne, tiene con que comer? sus buenas rentas? (Nincs neki mivel éljen? nincs elég jövedelme?) Buon tanto seria (ugyan bolond volna) ha a' fejét ily kábasággal rontaná; el kell hagyni a' dolgot annak a' ki kéntelen vele.“ Ez az uralkodó eszméje majd minden spanyolnak a' legfőbbtől a' legaljasabbikig. De senki sem alkalmazza magát pontosban hozzá mint az a' kar melyről beszélünk.

**) Sinecure Angliában oly hivatal, melyért jól megfizetnek és kevés vagy semmi foglalatosság nincs öszyekötve vele.

***) Judio (zsidó) szó általánosán 's különbség nélkül minden acatholicusra alkalmaztatik. Sok érdeemes spanyol Spanyolországot az igaz hitűek egyetlen egy igaziaklának tartja, minél fogva minden idegen a' ki misére nem

ki, mint minden ember' tudja, csalhatlanul elfog kárhozni, noha élete napjaiban gyakorta lehetett szerencséje magas Urakat, mint ő excellentiája is, illendő securitásra, „pénzekkel“ ellátni. Vallásos elveit ily erős szirtra építve, elméjét így kimivelve lassanként előlépdes a' seniorító az erényekben és tökéletességekben, szint úgy mint az években, míg a' család picadorja (lovázmestere) lovagi gondja alá adatik, a' ki ki-
mondhatlan fáradságot fordított reá hogy őt iszonyu hosszú és lábuj hegygyel is, melynek a' föld felé oly függösen 's úgy befordítva kell állani, a' mennyire csak az emberi láb alkatja megengedi, alig érhető kengyelekkel lovagolni tanítsa. Mi után ezen fontos czél el van érve megtanítják az ifju grandét mikép adjon a' fejének kellemmel előre hajló tartást, holott testének oly egyenesen 's meredten kell állani, mintha karót nyelt volna-el. A' nehéz attitude-k oly díszes egyesületében tökélyt érve szép reggeleken két három maga szerűjével kilovagol, hogy magokat ezen bájoló, és majd a' Pradó látogatóit elhámitandó, maga tartásban gyakorolják. A' lovaglás kellemesítettik és néha fűszerezetik lovaik érdeme 's elsősege feletti megjegyzések 's ottan ottan hangos kaczaj által a' picadorból ömlő furcsa ötletek kimerithetlen bőségén. Ez ugyan is szokott lenni az időtöltő, a' ki teli sebes és éles elmésséggel, 's különösen mardosó megjegyzésekkel a' külföldieknek a' nemes lovaglás mesterségben *) kitetsző tudatlanságok felől. „Jago, ex-

megy. 's pénteken nem hőjtől, eretneknek 's nevezetesen zsidónak nézetik. Spanyolországban ugyan kevés izraelita van 's Madridban talán egy, sincs; de sok keresztyén béáll helyettök pénz kölcsönözni, 's szorult felebarátjait kiségiti 35 — 60 % kamatért a' szükségből. Ha a' zsidó 20at kér, a' keresztyénnek minden bizonynyal van joga kétannyihoz.

*) A' spanyol lovászok, és lovázmesterek szánako-

cellentissimo senor, micsoda lovat lovagol! Minden idegen herczeget, ha koronát viselne is, ki-mernék szállítani, hogy mutasson nekem olyan lovat mint az: súlyed alatta a' föld — csupa szél-vész — villám. Akarki mit mondjon, csak Spanyolországban lehet reményleni hogy ilyen lovat kap az ember — a' többi mind semmi!“ — „Én is azt hiszem Joaquín; aztán az apám is azt mondja minden nap ebédnél a' capellannak, 's ennél fogva nem lehet semmi kétség benne. E' féle dolgokban mindent kell tudnia, mert mennyi ideig vala követ külföldön! Istenem! milyen tréfás históriákat beszél, miként akarják, azok a' szegény ördögök a' spanyol pompát maj-molni! Halálra kaczagja magát az ember“ *). A' leczkének vége lévén, leszáll kurir stiblijével a' lóról, egy pár cigarrot ad Joaquinnak 's a' komornyikját magára varakozva találja; fel-mennek együtt a' grádicson vig tréfák és paj-koskodások között **).

zás és megvetésből vegyített érzéssel tekintik más nemze-tek hasztalan erőlködését hogy a' spanyolokkal a' lovag-lás mesterségében mérközhessenek.

*) Ezen tiradára commentariusul ajánlhatom az ol-vasónak P. T. J. Honosi érzések nevű könyvét, Pozsony. 1831. 44.

**) Az uraknak cselédeikkeli bizodalmas lábbon állása nincs nagyitva. Jó társaság szüksége oly kevéssé érzetik vagy oly hosszason számba nem vétetett, hogy azok kik-ről azt hinné az ember hogy születésöknél 's értéköknél fogva oda tartoznak, egészen elemökön kívül láttatnak, ha történetesen egyszer azon körbe jönnek. Egy kedvelt le-génynek vagy mézes nyelvű Toreronak társasága sokkal kedvesb előttök. Ezen azonban kevésbé bámulunk, ha meggondoljuk, hogy egy fejedelem, ki oly hosszason va-la a' nemzet előljárója, gyermekétsége óta példát ada erre.

BERNARD GENERÁL.

Bernard generál, a' franciaországi mostani hadminister a' napoleon-oskolából való, 's pályáját alhadnagyától fogva tábornagy helytartóságig csatamezőkön és táborozásokban tette. Napoleon ötöt legelőször a' Poroszország ellen folytatott háboruban jegyezte-meg, midőn az ifju hadtisztt, némely kérdésekre, melyeket a' császár hozzája intézett, buzgalmától annyira elragadtatott, hogy egy egész táborozási tervet fejtegetett elé 's nem vette észre, mint lett Napoleon homloka mind inkább inkább borult. A' császár fanyarul bocsátá el magától 's az olaszországi táborhoz rendelé el; de alig hagyá el a' mélyen megbúsított kapitány császára szobáját, midőn ez a' maga körül állongó generálokhoz fordulván így szólla: „Il y a l'etoffe d'un Maréchal dans cet homme-la.“ (Egy marsal anyaga létezik ebben az emberben.) A' tetszőleg kegyelemből kiesett 's hadvezér személyétől távolra száműzött tisztnek a' becsület legio diszjelét küldé-meg Berlinből Napoleon, 's midőn később az olaszországbeli hadi dolgokról tudósítást kívána, 's azt ki-elégítőleg egyik generáljától sem kaphata, Bernard kurir által Olaszországból Párizsba hívatott, hol egyenesen Duroc-nál kellett magát jelentenie. Portól ellepetten 's útazástól elfáradtan a' Tuileriekre érkezik, hol ötöt Duroc töstént a' császárhoz vezeti. Itt megteszi szóval tudósítását, és Napoleon, a' nélkül hogy arra valamit mondana, ezen szókkal emelkedik felszékéből: „Ezredes Bernard, kövessen engemet!“ Ezzel elviszi az országtanács gyűlésébe, hol a' tanácskozás több rendbeli tárgyairól kikérdezi az ő nézeteit is. Midőn az országtanács ülésének vége lett, Bernard ezredes a' császár segédtisztjévé (Adju-

tant) neveztetett ki. Mint genietest feje minden későbbi táborozásokban jelen volt Bernard 's a' generáli rangot csatamezőn nyéré. A' régibb águ Bourbonoktól - Napoleon bukta után - száműzetvén Bernard generál, az éjszakámérikai egyesült statusokba ment, hol Florida partjainak bámulást érdemlő megerősítéseire tervet készíté, 's a' terv kivitelére megkivántatott dolgozásokat igazgatá. Midőn hazájába visszatére, Orleans herczeghez, a' francziák mostani királyához csatolá magát, ki őtet mindgyárt a' juliusi revolutzio után maga szárnysegédévé, későbben pedig Franciaország pair-jévé tevé. A' király megkülönböztető jó hajlandóssággal viseltetik hozzája, valamint Gerard marsalhoz is, 's közöttök igazi barátságos viszony áll fenn. Bernard generál mint a' Bassano ministeriuma összealkotásakor, úgy most is csupán királyi pártfogója iránti hajlandóságából fogadta el a' hadministeri magas hivattal. Személyes társalkodásban ő a' legegyszerűbb és szeretetre legméltóbb férfiú, ki leplezetlenül és mély alapu meggyőződéssel beszél minden tárgyakról, csak azon szolgálatokról nem, melyeket hazájának tett.

14.

LEOPOLD,
a' belgák királya.

Leopold, a' belgák királya született Kobergban 1790-ben december 16-ik napján, 's legifjabb öcsese a' szász koberg gotbai uralkodó herczegnek Ernesztnek, 's a' kenti özvegy herczegnének, ki anyja a' britt birodalom thronusát öröklendő Victoria herczegkisasszonynak. Ez a' fejedelem, kit Európa igazságos méltánylása

több thronusra híva-meg, leggondosb nevelés által szerencsésen kiművelt talentumait, bátorságát munkásságát és characterét sok féle'sterhes környülállásokban annyira béc bizonyította, hogy a' história az „érdemes“ mellék nevezetet nem fogja valaha tőle megtagadni. Midőn Julia testvéreinek, ki később Anna Feodorovna nevet kapa, Konstantin orosz nagyherczeggel 1796-ban történt öszve kelése a' szász koburgi Házat Oroszországgal kapcsolatba hozá, Leopold herczeg az orosz hadseregben generál lőn. Nápoleon fenyegetődzései 's nemzetségének a' rajnai szövetségbeni helyzete arra inditák őtet, hogy szolgálattját, melyben az orosz császári Ház becsülését megnyerte vala, 1810-ben elhagyja. Azon évtől fogva nemzetsége dolgainak, művészetek és tudományoknak szentelé magát, 1811-ben Münchenben egy határszély iránti kötéstőn Bajorországgal, 's 1812-ben útazást Bécsbe, Olaszországba 's Helvetziába. Mikor Németországnak 1815ban remény derüle, hogy Franciaország jármától megszabadulhat, bátyja, az uralkodó herczeg Berlinbe mene, Leopold pedig Bécsbe 's Münchenbe. Innen februariusban Lengyelországba utazék Sándor császárhoz, 's az orosz tábornál marada egészen Párizs bévételéig. Ezen táborozásban Leopold herczeg éppen olyan sok vezéri talentumot mutatott mint személyes vitézséget. Azután a' monarchakat elkisérte Angliába 's később jelen vala a' bécsi congressuson is. Innen Londonba hívatvatván-meg, magas elrendeltetésre mene. Charlotte herczeg kisasszony, a' britt thronus örököse szereté őtet, 's 1816-ban martius 16-ikán a' regens herczeg követsége jelenté mind a' két parlamentháznak, hogy leányának Leopolddal öszszekelése közel van. Egyező értelemmel fogadták el a' bill, mely Leopold herczeget Nagybrit-

tanniában honosítá. Kendali herczeg czímet kapa, minden britt hercegek és fő tisztviselők feletti rangot — mindgyárt a' királyi házból való hercegek utánit — britt tábornagyi (feldmarschalli) méltóságot, kék térdkötői rendjelt, Bath rendbeli nagy keresztet 's a' parlamenttől 60 font sterling esztendőnkénti fizetést, melyből 10 font neje számára vala határozva tőpénzül. Ezeken kívül menyasszonyi ajándékul és házi butorozásra az első esztendőre még 60,000 font sterling adatott. Londonban a' fenséges párnak télben Camelford-Houseban, nyárban pedig a' 69,000 font sterlingen megvásárlott Claremont falusi jószágban kell vala laknia. Az öszvekelés 1816ik év májusának 2ik napján mene véghez. Leopold herczeg a' köz tiszteletet még nagyobb mértékben megnyeré a' pairi méltóságnak el nem fogadása által, minek alkalmatosságával azt nyilatkoztatá, hogy Nagybritánia politikai ügyeibe soha sem akar elegyedni. A' Kendal herczegi czímet sem fogadá el. Ez a' szerepcsés házasság Charlotte herczeg asszonynak 1817-ben november 6ikán történt halála által szétbomlék. Leopold herczeg azután hol Londonban hol Claremontban élt tudományos studiumokkal, művészettel és földmiveléssel foglalatoskodva, 's több rendbeli utazásokat tett a' Continensen; esztendőnként folyvást 50,000 font sterling fizetést vett, 's vagyonát közönségesen 5 millió tallérból állónak tartották. Midön Görögország követei 1824-ben Londonban voltak görögök nevében már akkor ajánltatott nékie, hogy igazgatások fejevé tegye magát; de a' görögök dolga európai ügy vala. Csak 1830ban — midön t. i. az 1827-ben julius 6ikán történt londoni kötés által Görögország békitésére öszveszövetkezett nagy hatalmasságok, Oroszország, Nagybritánia 's Franciaország elhatározák, hogy a' drinápo-

lyi békekötésben Porta által elismert görög statusnak állandó alapot adjanak — ajánlák azoknak meghatalmazottjait, Montmorency-Laval, Aberdeen és Lieven egy 1830ik év februarius 3ikán költ jegyzéknél fogva Leopold herczegnek a' három hatalmasság nevében Görögország örökös souvarainségét (főuraságát) ezen czímmel: „Görögország souverain fejedelme.“ Wellington herczeg az Udvaroknak több candidatusok közt ingadozó választását Leopold herczegre tudta vezetni. Claremontból februarius 11ikéről ama' jegyzékre adott feleletében a' herczeg elfogadá a' fejedelemséget, mindazonáltal feltételeket próbált el Samos és Candia szigetekre nézve, nem különben az iránt is, hogy a' görög száraz földön (continenzen) új és Görögországnak nagyobb oltalmul szolgálendő határszély jeleltessék ki. Ezen nézetre ő nem csak generál Churchnak Görögország határszéleiről készített emlék irománya, hanem azon levelek által is indítatott, melyeket Kapodistrias elnöktől Görögország belső 's külső állapotjáról kapogatott. Azonközben a' három hatalmasságok 1830-ban februarius 4ik és 20ik napjain költ protocolumaikban az új görög status batorságáért és egy annak számára felveendő kölcsönért kezességet vállalának ugyan magokra, de Candia és Samos szigeteket a' Portának ítélék 's a' Görögország éjszaki határszéleiket kimutató vonal megváltoztatását is helyt nem találhatónak nyilatkoztaták. A' görög senatus a' nagy hatalmaknak Leopold választását tárgyazó határozatát 1830-ban április 16ikán forma szerént elfogadta ugyan; mindazonáltal a' görögök között uralkodott felekezeteskedés, 's a' senatusnak a' februarius 4. és 20-róli protocollumok többi határozatai ellen tett protestatioja a' herczegre, ki e' felett a' görög vallásra átállásra, mit Görögor-

szágban kívánni látszának, nem vala hajlandó, oly kizáró hatást tett, mi szerént ő már egy 1850-ban május 15ikén Marlborough-Houseban költ levelében a' három szövetséges Udvarok meghatalmazottjainak tudokra adá, hogy a' Görögországból vett tudósítások őtet a' nékie ajánlott fejdelemségröli lemondásra fogják határozni; ha a' közelebbről várt hivatalos levelek aggodalmait megerősíteni találандják. Ez megtörténék; annak-okaért lemondó levelében, melyet Londonban 1850-ban május 21ikén irt, lemondása okait kifejté, „hogy az ő gondolkozásával nem egyezik-meg, magát a' görögök nyakára tolatni engedni azoknak akarata ellen, midön azok oly vélekedéssel vagynak, hogy statusok határszélyei felette kis körre szorítottak, és nem akarják megszenvetni; hogy hazájok egyik része, melyet ön fegyverekkel oltalmaztak, a' törököknek vissza-át-tassék; ezen intézkedések és a' görögök elégtelensége megfosztának őtet azon hatalomtól, hogy fejdelemkedését a' nép örvendező helybehagyásával annak jóvára folytathassa; a' görögországi elnök tudósításaiból az látszik ki, hogy ő (Leopold) csak küldöttje fogna lenni Görögországban a' szövetséges hatalmasságoknak, a' végett rendelve oda, hogy a' görögöket fegyver hatalmával engedelmességen tartsa 's a' t.“ Ha valyon titkolt elégtelensége az egyik Udvarnak, melynek Leopold megválasztatása nem tetszék, 's a' mely a' britt befolyást Görögországban féltékenyül nézé, valamint a' IV. György halála után Angliában történendő változás is nem voltak-e befolyással a' herczeg lemondására, bizonyossággal nem lehet megmondani. Wellington és Aberdeen nagyon nehezteltek a' herczegre lemondásáért; ellenben lord Durham, gróf Grey és lord Holland a' parlamentben kedvezőleg nyilatkoztak reá nézve. Ama

változás a' britt országlási rendszerben IV. Gyögynek 1850-ban június 26ikán történt halála után megesék, midőn a' wellington ministerium azon esztendő novemberében hivataláról lemondá, 's lord Grey lőn az új ministerium elnöke.

Leopold herczeg most ismét csendes magánosságban élt gyönyörű falusi birtokában, mig őtet a' belgák ohajtása revoluzio örvényéből emelkedett thronusokra meghívá. Filep Lajos francia király a' londoni conferentia végzése következtében fiának, Nemours herczegnek belgák királyává választatását (febr. 1831.) nem fogadta el, 's a' februarius 1. napján készült londoni protocollum által Leuchtenberg herczeg is kizáratott a' belga királyi székből; ellenben Filep Lajos ohajtá, hogy a' nápolyi királynak öcsese választassék-meg. De a' belga alapországalkotványt készítő gyűlés elhatározá egy igazgatót választani, ki az országalkotványnak erőt adjon 's az ideiglenességet állandó állapotá változtassa által. Mire a' gyűlésnek addig volt elnöke, Surlet de Chokier 1850-ban februarius 25ikén igazgatónak (regensnek) tétetett, ki a' martius 29ikén megnyitott gyűlés helybenhagyásával egy négy gyűlésbeli tagból állott követséget küldött április 17-dikén Londonba kitudakozni, mi a' gondolatja Leopold herczegnek azon esetre, ha a' belga királyi korona nékie fogna ajánlatni. Azon helyzetben, melyben Leopold a' britt országló székkel és parlamenttel szemben álla, kénytelen vala ő a' londoni conferentia, britt ministerium és belga nemzet kívánságaira hajolni; mindazonáltal önelhatározását ki nem nyilatkozathatta, mig Belgium statusnak forma szerént el nem ismertetett 's megválasztatása ki nem mondatott.

(Végzete következik.)